

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Juozui Olekui

**Lietuvos Respublikos Seimo sveikatos reikalų komiteto
pirmininkei Linai Šukytei-Korsakei**

Lietuvos Respublikos Seimo sveikatos reikalų komiteto nariams

2026-03-24

Dėl širdies ir kraujagyslių sveikatos situacijos ir tolesnių galimų sprendinių

Šiuo raštu pacientus, gydytojus, slaugytojus ir verslą atstovaujančios organizacijos kreipiasi į Jus siekdamas ne tik tęsti diskusiją, bet ir pereiti prie realių sprendimų įgyvendinimo, sprendžiant širdies ir kraujagyslių sveikatos problemas. Šių ligų lemiama demografinė ir ekonominė kaina valstybei jau yra sunkiai pakeliama, todėl delsimas tampa vis brangesnis. Širdies ir kraujagyslių ligos daro reikšmingą poveikį darbo rinkai – didina nedarbingumą, ankstyvą pasitraukimą iš darbo rinkos ir mažina darbo našumą, todėl jų prevencija yra ne tik sveikatos, bet ir ekonominės politikos prioritetas.

Džiaugiamės Lietuvos Respublikos Seime šių metų kovo 5 d. įvykusia konferencija „Veiksmai šiandien – gyvybės rytoj: atsakas į širdies ir kraujagyslių sveikatos iššūkius“. Konferencijos metu, dalyvaujant skirtingų sektorių bei sričių atstovams, buvo sutarta, kad širdies ir kraujagyslių ligos jau daugelį metų Lietuvoje daro reikšmingą neigiamą poveikį ne tik visuomenės sveikatai, tačiau ir valstybės ekonomikai, demografiniai situacijai bei nacionaliniam saugumui ir atsparumui. Konferencijos dalyviai konstatavo, kad širdies ir kraujagyslių sveikata turi tapti vienu svarbiausių Lietuvos politikos prioritetų, kuris reikalautų ilgalaikio politinio visų pusių įsipareigojimo, glaudaus tarpsektorinio bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir tvaraus užtikrinto finansavimo.

Šį raštą pasirašančios organizacijos bei ir visi Lietuvos Respublikos Seime vykusios konferencijos dalyviai vieningai pritarė, jog atsakant į Europos Komisijos Saugių širdžių plano, kuris yra strateginis atsakas į didžiausią Europos sveikatos iššūkį, raginimą būtina iki 2027 m. parengti nacionalinį širdies ir kraujagyslių sveikatos planą. Manome, kad šis procesas turi prasidėti nuo bendro sprendimų priėmėjų susitarimo dėl strateginio tikslo bei aiškių rodiklių, kurie leistų pamatuoti kaip siekiame esančią Lietuvoje situaciją keisti. Teikėme siūlymą, kad Lietuvos Respublikos Seimas kartu su Lietuvos Respublikos Vyriausybe galėtų inicijuoti procesą dėl Nacionalinės darbotvarkės, kaip aukšto lygio strateginio planavimo dokumento, parengimo šiai situacijai spręsti.

Atkreipiame dėmesį, kad jau šių metų kovo 9 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija parengė ir viešam derinimui pateikė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo "Dėl Nacionalinio širdies ir kraujagyslių ligų valdymo veiksmų 2026–2036 metų plano patvirtinimo" projektą Nr. 26-3247 (toliau – Projektas). Nustatytas terminas pastaboms bei pasiūlymams pateikti iki šių metų balandžio 7 d.

Dabartinio plano projektas yra pakankamai stiprus kaip sektoriaus dokumentas, didžiąja dalimi orientuotas į efektyvų pasekmių valdymą, tačiau jo ambicijos neišvengiamai ribojamos tuo, kad jis lieka Sveikatos apsaugos ministerijos rėmuose. Turint omenyje, kad iki 80 proc. šių ligų galima išvengti, akivaizdu, jog esminiai sprendimai slypi už sveikatos sistemos ribų – švietimo, sporto, socialinės apsaugos ir darbo rinkos, aplinkos, transporto, ekonomikos ir inovacijų politikoje.

Investicijos į prevenciją ir ankstyvą diagnostiką yra ekonomiškai efektyvios, nes mažina ilgalaikės gydymo išlaidas ir didina gyventojų dalyvavimą darbo rinkoje.

Pagal Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymą tokie veiksmų planai – rengiami neprivalomi įvairaus laikotarpio planavimo dokumentai, kurie rengiami prireikus nustatyti vieno ar kelių strateginio valdymo sistemos dalyvių veiksmus, skirtus pažangos ir (arba) tęstinės veiklos priemonių, nustatytų nacionalinėse plėtros programose ir (arba) strateginiuose veiklos planuose, projektų ir (arba) kitų susijusių įsipareigojimų įgyvendinimui detaliau suplanuoti.

Vertinant visą problematiką ir vykusios konferencijos Seime metu jos dalyvių išsakytas mintis bei siūlymus manome, kad itin svarbu paruošti tinkamą strateginio lygmens dokumentą, kuriame būtų atspindėtas bei suplanuotas ne tik sveikatos sistemos, tačiau ir kitų sektorių bei institucijų bendradarbiavimas, nustatyti strateginiai tikslai ir jų pasiekimo reikšmės ir jų pasiekimui suplanuojami konkretūs veiksmai, kurie galėtų būti tvirtinami jau atskiru veiksmų planu siekiant tinkamai įgyvendinti strateginį dokumentą. Tad labai svarbu, kad tokio tipo planuojami veiksmai bei dokumentai nebūtų susieti tik su vienu, išskirtinai sveikatos, sektoriumi, o būtų orientuoti į tarpinstitucinį, tarpsektorinį bendradarbiavimą į problemos sprendimą parentą realiais veiksmais bei priemonėmis skirtinguose sektoriuose bei institucijose.

Manome, kad jau dabar, išankstinio viešo derinimo etape, būtinas platus tarpinstitucinis įsitraukimas ir diskusija Seimo Sveikatos reikalų komitete ar kituose parlamentiniuose formatuose. Tai sudarytų prielaidas galutinį Projektą paversti aiškiu tarpsektoriniu susitarimu dėl bendro strateginio tikslo – reikšmingai pagerinti širdies ir kraujagyslių sveikatos situaciją Lietuvoje.

Atsižvelgiant į visus šiame rašte išdėstytus argumentus manome, kad būtų tikslinga inicijuoti išankstinę parlamentinę diskusiją Sveikatos reikalų komitete ar kituose formatuose šiam pateiktam derinimui Projektui aptarti. Tokiame posėdyje būtų pristatomas pateiktas Projektas bei siūlytume kartu kviesti dalyvauti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų, švietimo, mokslo ir sporto, susisiekimo, socialinės apsaugos ir darbo, aplinkos ir susisiekimo ministerijas, pacientų, sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos specialistų, nevyriausybinių organizacijų bei verslo organizacijų atstovus ir kitas suinteresuotas puses, kad visų išankstinis aktyvus įsitraukimas sudarytų sąlygas įvairiapusiško bei efektyviai veikiančio dokumento parengimui ar net jo pakėlimui į aukštesnį strateginį lygmenį.

Tikime, kad toks ankstyvas, platus ir kryptingas įsitraukimas leistų ne tik sustiprinti patį dokumentą, bet ir sukurti realų pagrindą ilgalaikiam, tarpsektoriniam susitarimui dėl širdies ir kraujagyslių sveikatos Lietuvoje. Tai būtų svarbus žingsnis pereinant nuo fragmentuotų iniciatyvų prie nuoseklios valstybės politikos, galinčios duoti apčiuopiamų rezultatų – išsaugotas gyvybes, stipresnę darbo rinką ir tvaresnę demografinę bei ekonominę raidą.

Pagarbiai

Asociacijos „Investors‘ forum“ vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

Lietuvos neurologų asociacijos prezidentas, Lietuvos insulto asociacijos valdybos narys prof. Dalius Jatužis

Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos pirmininkė Alma Astafjeva

Širdies ir kraujagyslių ligomis sergančių pacientų draugijos „Sveika širdis“ pirmininkė Rasa Šemiotienė

Lietuvos slaugos specialistų organizacijos prezidentė Aušra Volodkaitė